

LIETUVOS VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO LAVINIMO INSTITUCIJŲ ASOCIACIJA

LITHUANIAN PUBLIC ADMINISTRATION TRAINING ASSOCIATION

viešasis
ADMINISTRAVIMAS
P u b l i c A d m i n i s t r a t i o n

Teorinio ir praktinio žurnalo VIEŠASIS ADMINISTRAVIMAS
steigėjas ir leidėjas

© LIETUVOS VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO LAVINIMO INSTITUCIJŲ ASOCIACIJA

The theoretical and practical journal PUBLIC ADMINISTRATION
is published by
LITHUANIAN PUBLIC ADMINISTRATION TRAINING ASSOCIATION

Redakcijos kolegija / Editorial Board:

Vyriausieji (moksliniai) redaktoriai / Editors in chief (scientific editors):

prof. dr. **E. Chlivickas** / Prof Dr

prof. habil. dr. **B. Melnikas** / Prof Dr Habil

Nariai / Members

T. AMLING, Prof Dr, Leipzig University of Applied Sciences, Germany / prof. dr., *Leipzigo taikomųjų mokslų universitetas, Vokietija*

A. ASTRAUSKAS, dr., LR Seimo kanceliarija, Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetas, Lietuva / Dr, *Committee on State Administration and Local Authorities, the Office of the Seimas of the Republic of Lithuania, Lithuania*

A. BARABASHEV, Prof Dr, National Research University Higher School of Economics, Moscow, Russia / prof. dr., Nacionalinis mokslo universitetas Aukštoji ekonomikos mokykla, Maskva, Rusija

P. BOORSMA, Prof Dr, University of Twente, the Netherlands / prof. dr., Twente universitetas, Nyderlandai

M. BRINTHALL, National Academy of Public Administration, USA / Nacionalinė viešojo administravimo akademija, Jungtinės Amerikos Valstijos

E. CHLIVICKAS, prof. dr., Lietuvos viešojo administravimo lavinimo institucijų asociacijos prezidentas, Lietuva / Prof Dr, *President of Lithuanian Public Administration Training Association, Lithuania*

J. CZAPUTOWICZ, Prof Dr, Minister of Foreign Affairs of the Republic of Poland, until 2018 - European Studies Institute, Warsaw University, Poland / prof. dr., Lenkijos Respublikos užsienio reikalų ministras, iki 2018 - Europos studijų institutas, Varšuvos universitetas, Lenkija

M. DUGGETT, Prof, University of Portsmouth, United Kingdom / prof., Portsmouth universitetas, Jungtinė Karalystė

L. GAJDOSOVA, Network of Institutes and Schools of Public Administration in Central and Eastern Europe (NISPAcee), Slovakia / Vidurio ir Rytų Europos viešojo administravimo institutų ir mokyklų tinklas, Slovakija

R. GINEVIČIUS, prof. habil. dr., Vilniaus Gedimino technikos universitetas, Lietuva / Prof Dr Habil, *Vilnius Gediminas Technical University, Lithuania*

L. YIU, Dr, President of Centre for Socio-Eco-Nomic Development, Switzerland / dr., Socialinės ekonominės plėtros centro prezidentė, Šveicarija

B. LEIDHAMMAR, Prof, Karlstad University, Sweden / prof., Karlstad universitetas, Švedija

R. MALKUS, dr., Lietuvos viešojo administravimo lavinimo institucijų asociacijos konsultantas, Lietuva / Dr, *Consultant of Lithuanian Public Administration Training Association, Lithuania*

A. MARČINSKAS, prof. habil. dr., Vilniaus universitetas, Lietuva / Prof Dr Habil, *Vilnius University, Lithuania*

B. MELNIKAS, prof. habil. dr., Vilniaus Gedimino technikos universitetas, Lietuva / Prof Dr Habil, *Head of Department, Vilnius Gediminas Technical University, Lithuania*

S. PUŠKORIUS, prof. habil. dr., Mykolo Romerio universitetas, Lietuva / *Prof Dr Habil, Mykolas Romeris University, Lithuania*

A. RAIPA, prof. dr., Mykolo Romerio universitetas, Lietuva / *Prof Dr, Mykolas Romeris University, Lithuania*

A. ROSENBAUM, Prof Dr, Director of Institute for Public Management and Community Service, Florida International University, USA / *prof. dr., Floridos tarptautinis universitetas, Viešojo valdymo ir visuomeninių paslaugų institutas, Jungtinės Amerikos Valstijos*

R. SANER, Prof Dr, Basel University, Switzerland / *prof. dr., Bazelio universitetas, Šveicarija*

A. TEMMES, Finnish Institute of Public Management, Finland / *Suomijos viešosios vadybos institutas, Suomija*

K. TOLO, Prof Dr, University of Texas at Austin, USA / *prof. dr., Teksaso universitetas Ostine, Jungtinės Amerikos Valstijos*

M. TVARONAVIČIENĖ, prof. dr., Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija, Lietuva / *Prof Dr, The General Jonas Zemaitis Military Academy of Lithuania*

B. WOOLDBRIDGE, Prof Dr, Virginia Commonwealth University, USA / *prof. dr., Commonwealth universitetas, Virdžinija, Jungtinės Amerikos Valstijos*

Žurnalo leidėjas / Publisher:

Lietuvos viešojo administravimo lavinimo institucijų asociacija / *Lithuanian Public Administration Training Association*

Atsakingoji sekretorė / Executive Secretary:

R. Luckutė

el.paštas/E-mail info@lvalia.lt

Redakcija / Editorial Staff

tel., faks./phone, fax. +370 636 00 595

el.paštas/E-mail info@lvalia.lt

Žurnalas „Viešasis administravimas“ įtrauktas į mokslinę tarptautinę duomenų bazę EBSCO, Business Source Complete.

The journal “Public Administration” has been included into international scientific database “EBSCO”, Business Source Complete.

TURINYS / CONTENT

VYRIAUSIŲJŲ REDAKTORIŲ ŽODIS

FOREWORD OF EDITORS IN CHIEF 6

VIEŠASIS VALDYMAS, VALSTYBĖS POLITIKA, STRATEGINIAI SPRENDIMAI: TOBULINIMO POREIKIAI IR PRIORITETAI PUBLIC GOVERNANCE, STATE POLICY STRATEGIC DECISIONS: IMPROVEMENT NEEDS AND PRIORITIES

B. Melnikas.

Valstybės ekonominės politikos ir jos sprendimų inicijavimas bei įgyvendinimas: valstybės tarnybos vaidmuo

Initiation and Implementation of the State Economic Policy and its Decisions: the Role of Civil Service.....8

E. Smilga, A. Laurinavičius, A. Laurinavičius.

Efektyvios strategijos: modernus teorinis požiūris ir emigracijos problemų sprendimas

Effective Strategies: the Modern Theoretical Approach and Solution of the Problems of Emigration.....22

E. Chlivickas, P. Švogžlys.

Public-Private Partnership in Lithuania: Areas for Improvement

Viešojo ir verslo sektorių partnerystė Lietuvoje: tobulinimo prioritetai34

A. Raipa, K. Štaras, D. Čepuraitė.

Sveikatos apsaugos sistemos Europos Sąjungoje: finansai ir strateginis valdymas

The Health Care Systems in the European Union: Finance and Strategic Management.....43

A. Raipa, I. Laurišonienė.

Kompleksinis naujojo viešojo valdymo pobūdis: Klaipėdos miesto savivaldybės paslaugų teikimas

A Complex Character of the New Public Governance: Provision of Public Service in the City Municipality..54

SOCIALINĖ IR EKONOMINĖ RAIDA: ŠIUOLAIKINIAI IŠŠŪKIAI

SOCIAL AND ECONOMIC DEVELOPMENT: CONTEMPORARY CHALLENGES

B. Melnikas.

Socialinis verslas: kūrimo ir plėtros poreikiai

Social Business: the Creation and Development Needs.....64

J. Mackevičius, R. Subačienė, D. Tamulevičienė.

Audito raida Lietuvoje: etapai, svarbiausi įvykiai ir datos

Development of the Audit in Lithuania: Stages, Most Important Events and Dates.....82

R. Paliulytė, A. Rastenienė.

Laisvoji profesija kaip individualios savarankiškos veiklos forma: teorinis aspektas

Liberal Profession as an Individual Independent Activity Form: Theoretical Aspect.....96

A. Raipa, K. Štaras, D. Čepuraitė.

Pokyčiai ir inovacijos Lietuvos sveikatos apsaugos sistemos institucijose Lietuvoje: kompleksinio viešojo valdymo kontekstas

Changes and Innovations in the Health Care System Institutions in Lithuania: a Context of the Complex Public Governance.....105

Gerbiamieji skaitytojai,

Eilinis „Viešojo administravimo“ leidinys yra skirtas aptarti kelias mūsų visuomenei itin aktualias temas, betarpiškai sietinas su viešojo valdymo bei viešojo administravimo tobulinimo poreikiais.

Visų pirma, šio leidinio publikacijose yra nagrinėjami aktualūs tiek teoriniai, tiek ir praktiniai viešojo valdymo, vadybos ir administravimo tobulinimo bei valstybės politikos, ypač – valstybės ekonominės politikos inicijavimo bei įgyvendinimo klausimai. Išryškinamos aktualios socialinio, ekonominio, politinio gyvenimo problemos, apibūdinamos šių problemų sprendimui skirtos idėjos, teoriniai požiūriai bei pažangios praktinės patirties atvejai. Atskleistas valstybės tarnybos ir jos veiklos tobulinimo vaidmuo šiuolaikinių viešojo valdymo, vadybos ir administravimo tobulinimo bei valstybės politikos efektyvavimo poreikių ir iššūkių kontekste.

Ypač pažymėtina, kad šiame leidinyje yra aptariamos reikšmingos socialinio gyvenimo ir socialinės raidos problemos, išryškinami ir apibūdinami nauji social-

inės kilmės reiškiniai, siūlomi aktualių problemų sprendimai, ypač – orientuoti į viešojo valdymo bei viešojo administravimo tobulinimą. Ypatingas dėmesys skiriamas taip vadinamam socialiniam verslui, jo kūrimui ir plėtrai: pažymima socialinio verslo kūrimo ir plėtojimo svarba, akcentuojami nauji iššūkiai, kylantys šiuolaikinėmis globalizacijos, žiniomis grindžiamos visuomenės bei žinių ekonomikos kūrimo, Europos integracijos procesų sąlygomis, atskleidžiami socialiniam verslui bei jo plėtojimui skirtų mokslinių tyrimų poreikiai ir prioritetai. Aptariami poreikiai ir analizuojamos galimybės kryptingai tobulinti sveikatos apsaugą bei įgyvendinti efektyvias sveikatos priežiūros valdymo modernizavimo priemones.

Šio leidinio publikacijose skelbiamos idėjos bei pateikiama autorių atliktų tyrimų medžiaga galėtų būti panaudota inicijuojant bei įgyvendinant įvairias praktines priemones, taip pat ir tolimesnius mokslinius tyrimus, skirtus viešojo valdymo bei viešojo administravimo tobulinimui.

Dear readers,

A common issue of "Public Administration" discusses several topics highly relevant to our society as they are directly related to the need for improvement of public management and public administration.

First, these publications examine relevant theoretical and practical matters related to the improvement of public management and administration and the initiation and implementation of the state policy, especially state economic policy. They highlight relevant issues of social, economic and political life and describe the ideas, theoretical approaches and cases of advanced practical experience for their resolution. They have revealed the role of civil service and its improvement in the context of needs and challenges arising when improving modern public management and administration and increasing the effectiveness of the state policy.

It should be particularly noted that the publication discusses relevant social life and social development issues, highlights and describes new social phenomena and suggests solutions

to the relevant issues, especially as they relate to the improvement of public management and public administration. Special attention is given to the so-called social business, its creation and development, as the publication highlights the importance of social business creation and development, emphasizes new challenges arising under the current conditions of globalisation, creation of knowledge-based society and knowledge economy, and European integration processes, and reveals the needs and priorities for scientific research to be undertaken for the social business and its development. It discusses the needs and analyses the opportunities for focused improvement of health protection and implementation of effective health care management modernisation measures.

The ideas and authors' research material provided in these issues could be used to initiate and implement various practical measures and further scientific research to improve public management and administration.

VALSTYBĖS EKONOMINĖS POLITIKOS IR JOS SPRENDIMŲ INICIJAVIMAS BEI ĮGYVENDINIMAS: VALSTYBĖS TARNYBOS VAIDMUO

INITIATION AND IMPLEMENTATION OF THE STATE ECONOMIC POLICY AND ITS DECISIONS: THE ROLE OF CIVIL SERVICE

Borisas MELNIKAS, prof. habil. dr.
Vilniaus Gedimino technikos universitetas

Borisas MELNIKAS, Prof Dr Habil
Vilnius Gediminas Technical University,

Santrauka

Šiame teorinio pobūdžio straipsnyje yra nagrinėjami valstybės ekonominės politikos ir jos sprendimų inicijavimo, rengimo bei įgyvendinimo klausimai. Pagrindinis dėmesys yra teikiamas valstybės tarnybos veiklai inicijuojant, parengiant ir įgyvendinant valstybės ekonominės politikos sprendimus.

Parodoma sąsaja tarp valstybės ekonominės politikos sprendimų ir valstybės tarnybos veiklos reiškinių.

Detaliai aptariamos šiuolaikinės valstybės ekonominės politikos ir jos sprendimų inicijavimo, rengimo ir įgyvendinimo problemos. Apibūdinti šiuolaikinės valstybės ekonominės politikos prioritetai. Atskleistas globalizacijos, žiniomis grindžiamos visuomenės ir žinių ekonomikos kūrimo, Europos integracijos ir Europos Sąjungos raidos procesų poveikis šiuolaikinės valstybės ekonominės politikos sprendimams.

Atskleistas valstybės tarnybos vaidmuo šiuolaikinės visuomenės gyvenime, detaliai parodomas valstybės tarnybos funkcijos inicijuojant, parengiant ir įgyvendinant valstybės ekonominės politikos sprendimus.

Raktiniai žodžiai: valstybės ekonominė politika, valstybės tarnyba, sprendimų inicijavimas, parengimas, įgyvendinimas

Summary

This theoretical article dealt with the problems of initiation and implementation of the state economic policy and its decisions. Main attention is focused on activities of the civil service to initiate, prepare and implement the decisions of the state economic policy.

The interface between the state economic policy decisions making and the activities of civil service is shown.

Current problems of initiation, preparation and implementation of the state economic policy and its decisions are discussed in details. Priorities of contemporary state economic policy are described.

The impact of the processes of globalization, knowledge based society and knowledge economy creation, the processes of European integration and the European Union's development on the decisions of the state economic policy is revealed.

The role of the civil service in the life of contemporary society is revealed, its functions in initiation, preparation and implementation of the decisions of the state economic policy are characterized in detail.

Keywords: State Economic Policy, Civil Service, Initiation, Preparation, Implementation of the Decisions

EFEKTYVIOS STRATEGIJOS: MODERNUS TEORINIS POŽIŪRIS IR EMIGRACIJOS PROBLEMŲ SPRENDIMAS

EFFECTIVE STRATEGIES: THE MODERN THEORETICAL APPROACH AND SOLUTION OF THE PROBLEMS OF EMIGRATION

Edmundas SMILGA, prof. habil. dr.
Algimantas LAURINAVIČIUS, dr.
Antanas LAURINAVIČIUS, dr.
Vilniaus universitetas

Edmundas SMILGA, Prof Dr Habil
Algimantas LAURINAVICIUS, Dr
Antanas LAURINAVICIUS, Dr
Vilnius University

Santrauka

Lietuvos visuomenė patiria nuo Antrojo pasaulinio karo laikų Europoje neregėto masto emigracijos krizę. ES šalių tarpe Lietuva išsiskiria ir kaip šalis su ypač mažu pasitikėjimo lygiu, o pagrindiniai demokratinės pilietinės visuomenės institutai – Vyriausybė, politinės partijos ir Seimas – yra visų pagal pasitikėjimo lygį reitinguotų institucijų sąrašo apačioje. Be to, nors vidutinių šalies gyventojų pajamų bei turto augimas per pastaruosius 20 metų buvo išties išpūdingas, tačiau emigracija ne tik kad nesiliovė, tačiau ir toliau intensyviai vyksta.

Straipsnyje pateikiama išsami emigracijos priežasčių analizė bei, pasitelkiant strateginės sintezės metodus, siūlomi efektyvūs strateginiai sprendimai emigracijai stabdyti.

Raktiniai žodžiai: sutarčių teorija, pasitikėjimas, nelygybė, emigracija, efektyvūs strateginiai sprendimai

Summary

The society of Lithuania encounters unprecedented emigration crisis in Europe since World War II. Moreover, Lithuania stands out as a country with one of the lowest confidence levels between the EU countries. Major democratic civil society institutions (the Government, political parties and the Parliament) are all at the end of the list of institutions rated by confidence level. Finally, while the national average income and asset growth over the past 20 years has been truly impressive, the emigration did not stop, neither decreased.

In the framework mentioned above the article provides a comprehensive analysis of the causes of emigration and through strategic synthesis methods suggests effective strategic decisions to stop the emigration.

Keywords: Contract Theory, Trust, Inequality, Emigration, Effective Strategic Decisions

PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP IN LITHUANIA: AREAS FOR IMPROVEMENT

VIEŠOJO IR VERSLO SEKTORIŲ PARTNERYSTĖ LIETUVOJE: TOBULINIMO PRIORITETAI

Eugenijus CHLIVICKAS, Prof. Dr

Povilas SVOGZLYS

Vilnius Gediminas Technical University

Eugenijus CHLIVICKAS, prof. dr.

Povilas ŠVOGŽLYS

Vilniaus Gedimino technikos universitetas

Summary

The article deals with the aspects of implementation of public-private partnership (hereinafter PPP) projects in Lithuania. In order to objectively assess the areas for improvement of PPP, the study was carried out from the perspective of both sectors. The first part provides a theoretical approach to the PPP, according to the essential pros and cons of such cooperation. The second part, presents the situation of public and private sector partnership in Lithuania based on practical examples. Elucidating the main problems addressed by use of inter-sectoral partnerships. The third part introduces the experiences of foreign countries in the development of close relations between the public and private sectors, including an assessment of areas where such cooperation could be developed further. The last part of the article are the formed conclusions and proposals for more effective implementation of PPP projects in Lithuania.

Keywords: *Public-Private Partnership, Inter-Sectoral Partnership*

Santrauka

Straipsnyje nagrinėjami Lietuvos viešojo ir verslo sektorių partnerystės (toliau VVSP) projektų įgyvendinimo aspektai. Siekiant objektyviau įvertinti tobulintinas VVSP sritis, tyrimas atliktas iš abiejų sektorių perspektyvos. Pirmoje dalyje formuluojamas teorinis požiūris į VVSP, atsižvelgiant į esminius tokio bendradarbiavimo privalumus ir trūkumus. Antroje straipsnio dalyje, remiantis praktiniais pavyzdžiais yra pristatoma Lietuvos viešojo ir verslo sektorių partnerystės situacija. Analizuojamos pagrindinės problemos, kurios yra sprendžiamos tarpsektorinio bendradarbiavimo pagalba. Trečioje dalyje yra pristatoma užsienio šalių patirtis plėtojant glaudžius ryšius tarp viešojo ir verslo sektorių, taip pat vertinama, kuriose srityse toks bendradarbiavimas galėtų būti plėtojamas ateityje. Formuojamos išvados ir pasiūlymai dėl efektyvesnio VVSP projektų įgyvendinimo Lietuvoje.

Raktiniai žodžiai: viešojo ir verslo sektorių partnerystė, tarpsektorinė partnerystė

SVEIKATOS APSAUGOS SISTEMOS EUROPOS SAJUNGOJE: FINANSAI IR STRATEGINIS VALDYMAS

THE HEALTH CARE SYSTEMS IN THE EUROPEAN UNION: FINANCE AND STRATEGIC MANAGEMENT

Alvydas RAIPA, prof. dr.

Kęstutis ŠTARAS, doc. dr.

Daiva ČEPURAITĖ

Mykolo Romerio universitetas

Alvydas RAIPA, Prof Dr

Kęstutis STARAS, Dr

Daiva CEPURAITĖ, Dr

Mykolas Romeris University

Santrauka

Esminis straipsnio tikslas – remiantis šiuolaikiniais strateginio valdymo analizės metodais, pamėginti išskirti strateginio valdymo doktrinos esmines nuostatas, kryptis ir tendencijas, ir išsiaiškinti, kaip šiuolaikiniai strateginio valdymo principai galimi taikyti Lietuvos sveikatos apsaugos sistemoje.

Strateginių pokyčių įgyvendinimas ir jų valdymo principai ES ir Lietuvos sveikatos apsaugos sistemose šiandien nėra lengvai sprendžiamas uždavinys. Sveikatos sektoriaus valdymo pokyčiams šiuo metu didelę įtaką turi laikas, nes pokyčių rezultatai (pozityvūs ar neigiamūs) išryškėja tik praėjus tam tikram laikotarpiui. Todėl itin svarbu nustatyti pokyčių strategiją, juos tinkamai įforminti. Klasikinė aksioma teigia, kad politika ir strateginiai uždaviniai dažnai neįgyvendinami ne todėl, kad jų apskritai negalima įgyvendinti, o todėl, kad pokyčių kryptys ir tendencijos yra prastai formuluojamos ir numatomos. Įgyvendinant viešojo valdymo pokyčius, itin svarbu suvokti, jog viešasis valdymas šiandien vyksta ne tik racionalių politinių sistemų, bet ir pasaulinės sistemos lygmeniu, kintant viešųjų organizacijų veiklai, valstybės vidinių ir išorinių veiksnių sąsajoms.

Apibrėžiant strategines sveikatos sektoriaus pokyčių modernizavimo užduotis, reikia nustatyti svarbiausias šiuolaikinio valdymo procesų kaitos aplinkybes, struktūrą, identifikuoti teorinius modelius ir jų taikymo galimybes. Strateginis valdymas, kaip valdymo teorijos ir praktikos evoliucijos rezultatas, šiandien yra nepakankamai apibūdintas ir gali būti analizuojamas, remiantis sąlyginiais argumentais ir

Summary

The main goal of the article is to try to isolate the basis of modern strategic management methods of analysis of the strategic management of the doctrine of substantive provisions, policies and trends, and to find out how modern strategic management principles can be applied to the Lithuanian health care system.

Strategic changes in the implementation and management principles of the EU and Lithuanian health systems today are not easily solved problem. Health sector management changes at this time has a significant impact on time because of changes in the results (positive or negative) become apparent only after a certain period of time. Therefore, it is essential to determine the change in strategy, execute them properly. Classical axiom says that the policy and strategic objectives are often not implemented, not that they generally can not be achieved, but because of changes in trends and tendencies are poorly formulated and planned. The implementation of public administration changes, it is important to realize that the public management today is not only rational political systems, but also in the global system level, changing the public organizations, the state of internal and external factors interfaces.

In defining the strategic changes in the health sector modernization tasks need to identify the most important contemporary management processes change the circumstances, the structure, the identification of theoretical models and their application possibilities. Strategic management as the management theory and practice of evolutionary result, today there are insufficiently characterized, and can be analyzed on the basis of contingent considerations and mostly limited to the

dažniausiai tik pirmaisiais praktinio įgyvendinimo procesus atspindinčiais duomenimis. Siekiant efektyvesnio ir demokratiškesnio viešojo valdymo, svarbiausiais uždaviniais šiuolaikinėje globalioje erdvėje tampa strateginio valdymo tobulinimo struktūra, t. y. įvairūs struktūriniai, funkciniai, išteklių valdymo inovacijų ir edukacinių technologijų elementai, sveikatos sektoriaus darbuotojų motyvacijos ir elgsenos bruožai. Viena iš strateginio valdymo dalių yra unikali viešosios politikos vieta sudėtingame valdymo procese, jos formavimas ir įgyvendinimas, įvairaus patyrimo ir praktikos vertinimas, skirtingų modelių, metodų bei procedūrų taikymas formuojant ir įgyvendinant viešąsias programas bei projektus ir priimant sprendimus. Esminės viešosios politikos kategorijos yra politikos procesas, politikos laukas, politikos dalyviai, politinė kultūra, politikos sprendimai, politikos modeliai, metodai ir procedūros, politinės programos.

Ieškant objektyvių šiuolaikinės valstybės strateginio valdymo sistemos nestabilumo, priimamų sprendimų neefektyvumo, išsiplėtojusios korupcijos priežasčių, pastaruoju metu, galima minėtų problemų visumą pateikti kaip valstybės politinės sistemos klaidas, siaurų partinių interesų vyravimą, administracinių gebėjimų, visų rūšių išteklių (finansinių, žmogiškųjų, informacinių, technologinių ir kt.) stoką, klaidingai nustatytus valstybės prioritetus, netikslingą privatizavimą, programų ir projektų valdymo trūkumus.

Raktiniai žodžiai: strateginis valdymas, finansavimas, sveikatos sektorius, viešasis sektorius

first practical implementation of the processes of data. For a more efficient and democratic public administration, the most important tasks in today's global environment becomes strategic management structure improvement, vol. y. a variety of structural, functional, management innovation and technological elements of educational, health workers motivation and behavioral traits. One of the strategic parts management is a unique place in a complex public policy management process, the formation and implementation of various experience and practice in the assessment of different models, methods and procedures of design and implementation of public programs and projects and decisions. The principles of public policy category is the policy process, policy field, politics, political culture, policy decisions, policy models, methods and procedures, political program.

Find the objective of the modern state of strategic management system instability, the decisions made ineffective, engulfed corruption reasons, recently, it is possible these problems a whole are presented as a state political system errors, narrow party interests dominance of administrative capacity, all kinds of resources (financial, human, information, technology et al.) lack of the public mistakenly identified priorities, it is not privatization, program and project management weaknesses.

Keywords: Strategic Management, Financing, Health Care Sector, Public Sector

SVEIKATOS APSAUGOS SISTEMOS EUROPOS SAJUNGOJE: FINANSAI IR STRATEGINIS VALDYMAS

THE HEALTH CARE SYSTEMS IN THE EUROPEAN UNION: FINANCE AND STRATEGIC MANAGEMENT

Alvydas RAIPA, prof. dr.
Ieva LAURIŠONIENĖ

Lietuvos aukštoji jūreivystės mokykla

Alvydas RAIPA, Prof Dr
Ieva LAURISONIENE

Lithuanian Maritime Academy

Santrauka

Straipsnyje dėmesys sutelkiamas esminių teorinių konstrukčių bei šių dienų viešojo valdymo aktualijoms- viešojo ir privataus sektorių partnerystės ir naujosios viešosios vadybos evoliucionavimo į naująjį viešąjį valdymą kontekste. Straipsnyje analizuojams kompleksinio naujojo viešojo valdymo pobūdis naudojant paslaugų teikimo atvejį Klaipėdos miesto savivaldybėje, atvejo analizę.

Straipsnyje yra apžvelgiami viešųjų paslaugų bei organizacinių struktūrų, paslaugų teikimo klausimai, identifikuoti sprendimų rengimo ir įgyvendinimo socialinių paslaugų srityje pokyčiai ir personalo kiekybinių ir kokybinių dimensijų kaitos analizė kompleksinio naujojo viešojo valdymo kontekste. Detaliau yra nagrinėjami viešojo sektoriaus standartų visų valdžios lygių institucijose, teikiant viešąsias paslaugas, konkurencijos ir efektyvumo skatinimo bei dėmesio klientui ir rezultatams veiksniai, piliečių dalyvavimo aspektai ir privačios bei viešosios partnerystės reikšmė taip pat socialinės politikos ir programų vaidmuo, strateginio valdymo inovatyvus pobūdis XXI a. valdyme. Autoriai siekė atskleisti kokią vietą ir vaidmenį užima ir kaip veikia teisiniai – norminiai aktai, reglamentuojantys viešojo valdymo kompleksinio pobūdžio paslaugų teikimo organizavimą įvairiuose Lietuvos valdžios institucijų ir valdymo lygmenyse. Siekiant išsiaiškinti naujojo viešojo valdymo galimybių projekcijas ir plėtros tendencijas Klaipėdos miesto savivaldybės veikloje, buvo atliktas kokybinis tyrimas – struktūrizuotas interviu. Jame, pasitelkiant ekspertus ir remiantis jų

Summary

The article is focused on essential theoretical constructs and public administration topics existing nowadays in the context of evolution of public private partnerships and development of new public management. The article includes a case study of complex new public administration model in Klaipėda city municipality in provision of public service.

The objective of the article is to examine issues of service provision in public and organizational structures, identify changes in decision making and implementation process in social service sphere as well as changes in personnel's qualitative and quantitative dimensions in the context of new public administration. The factors, such as the standards of public service provision in various institutional levels, promotion of competition, effectiveness, client-oriented and results-oriented management, the importance of public involvement and public private partnerships, the role of social policy programs as well as the aspects of innovative strategic management in the 21st century are analyzed. The authors of the article aimed to reveal the role and application of legal acts regulating the organization of complex public service provision in different Lithuanian public institutions and levels of government. Seeking to ascertain projections of possibilities of new public administration and tendencies of its development in Klaipėda city municipality, a qualitative research method – a structured interview – was used. The analysis of the results of the research and conclusions presented were based on the opinion of the experts. The research showed that municipal institutions ought to improve legal regulation and training of person-

nuomone buvo atlikta tyrimo rezultatų analizė ir pateikiamos išvados. Tyrimas parodė, kad savivaldos institucijos privalo daugiau dėmesio skirti teisinio reglamentavimo tobulinimui, visų lygių vadovų ir darbuotojų kompetencijų bei gebėjimų ugdymui.

Raktiniai žodžiai: viešasis valdymas, viešosios paslaugos, miesto savivaldybė

nel, including the capacity of representatives of all managerial levels.

Keywords: *Public Governance, Public Service, City Municipality*

SOCIALINIS VERSLAS: KŪRIMO IR PLĖTROS POREIKIAI

A SOCIAL BUSINESS: THE CREATION AND DEVELOPMENT NEEDS

Boriss MELNIKAS, prof. habil. dr.
Vilniaus Gedimino technikos universitetas

Boriss MELNIKAS, Prof Habil Dr
Vilnius Gediminas Technical University

Santrauka

Šiame teorinio pobūdžio straipsnyje yra nagrinėjami socialinio verslo bei jo kūrimo ir plėtros klausimai. Detaliai aptariamos aktualios socialinio verslo kūrimo ir plėtros problemos. Detaliai apibūdinta socialinio verslo esmė, apibrėžtos svarbiausios sąvokos. Atskleistas socialinio verslo, jo kūrimo ir plėtros vaidmuo šiuolaikinės visuomenės gyvenime. Parodytas socialinio verslo, jo kūrimo ir plėtros procesų reikšmingumas ir svarba šiuolaikinių harmonijos ir darnos bei tvarumo siekių kontekste. Detaliai apibūdinti socialinio verslo, jo kūrimo ir plėtros principai bei dėsniniai. Atskleistas globalizacijos, žiniomis grindžiamos visuomenės ir žinių ekonomikos kūrimo, Europos integracijos ir Europos Sąjungos raidos procesų poveikis socialiniam verslui ir jo kūrimui bei plėtrai. Išryškinti mokslinių tyrimų, skirtų socialiniam verslui ir jo kūrimui bei plėtrai, prioritetai.

Raktiniai žodžiai: socialinis verslas, harmonija, darni plėtra ir tvarumas, visuomenė, ekonomika

Summary

This theoretical article dealt with social business and its creation and development processes. Current problems of the creation and development of social business are discussed in details.

The essence of social business is described in detail, main fundamental notions are defined. The role of the social business and its creation and development in the life of contemporary society is revealed. Importance and significance of the social business and its creation and development processes in the context of contemporary aspirations of the harmony and sustainability are displayed. The principles and regularities of the creation and development of social business are described in details. The impact of the processes of globalization, knowledge-based society and knowledge economy creation, of the processes of European integration and the European Union's development on the social business and its creation and development is revealed. Priorities of the scientific research on the social business and its creation and development are described.

Keywords: Social Business, Harmony, Sustainable Development, Sustainability, Society, Economy

PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP IN LITHUANIA: AREAS FOR IMPROVEMENT

VIEŠOJO IR VERSLO SEKTORIŲ PARTNERYSTĖ LIETUVOJE: TOBULINIMO PRIORITETAI

Jonas MACKEVIČIUS, prof. habil. dr.
Rasa SUBAČIENĖ, prof. dr.
Daiva TAMULEVIČIENĖ
Vilniaus universitetas

Jonas MACKEVICIUS, Prof Dr Habil
Rasa SUBACIENE, Prof Dr
Daiva TAMULEVICIENE
Vilnius University

Santrauka

Straipsnyje nagrinėjama Lietuvos nepriklausomo audito sistemos kūrimo ypatybės, raidos etapai ir dabartinės būklės problemos. Lietuvos nepriklausomo audito šaknys išaugo iš tarpukario ir sovietinio laikotarpio revizijos ir kontrolės. Tikraja kontrolės atsiradimo pradžia tarpukario Lietuvoje reikėtų laikyti 1919 m. vasario 20 d., kai Valstybės taryba priėmė įstatymą Valstybės kontrolei tvarkyti. Jame buvo aiškiai apibrėžta valstybės kontrolės įstaigos veikla – tikrinti valstybės turtą ir finansus. Tarpukario Lietuvoje įmonių, įstaigų ir organizacijų veiklos kontrolę vykdė penkios institucijos: Valstybės kontrolės įstaiga, Viešojo atsiskaitymo įstaigų ir įmonių inspekcija, Finansų ministerijos Mokesčių departamentas, Savivaldybių revizijos komisijos, Akcinių bendrovių revizijos komisijos.

Sovietiniu laikotarpiu Lietuvoje buvo taikomos įvairios kontrolės formos: partinė, valstybinė, žinybinė, vidinė ūkinė, visuomeninė ir kt. Labiausiai paplitusi kontrolės rūšis buvo revizija. Pagrindiniai revizijos uždaviniai buvo tikrinti, kaip naudojami materialiniai, darbo ir finansiniai ištekliai, garantuojamas socialistinio turto saugumas ir naudojimas. Daugelis tarybinių revizorių, atkūrus Lietuvos nepriklausomybę, sėkmingai pradėjo dirbti įvairiose naujai kuriamos kontrolės sistemos grandyse, o kai kurie iš jų tapo puikiais auditoriais.

Summary

Development characteristics and stages as well as current issues of independent Lithuanian audit system are analysed in the article. The roots of independent Lithuanian audit system developed from revision and control of interwar and Soviet periods. The actual starting date of control in Lithuania may be considered the 20 of February 1919, when the Council of Lithuania adopted the law on administering the National Audit Office. It clearly defined the activity of the National Audit Office which was to inspect the state's finances and assets. During the inter-war period the National Audit Office, Inspectorate for Institutions and Enterprises of Public Transactions, the Tax Department of Ministry of Finance, Revision Commissions of Municipalities, Revision Commissions of Public Limited Companies were engaged in Lithuanian control system.

During the Soviet times, different types of control were applied: party, national, departmental, internal economic, public, etc. The type of control most widely used was revision. The main goals of revision were to inspect how the material, labour and financial resources had been used and how the safety and use of socialist assets were ensured. After Lithuania regained its independence, most of the Soviet revisers successfully started working in newly established control system links, and some of them became successful auditors.

After Lithuania regained its independence (11th of March 1990) an independent audit system was gradually established. Establishment and development of the system are discussed and distinguished in the article:

- *the Lithuanian audit system establishment*

Atkūrus Lietuvos nepriklausomybę (1990 m. kovo 11 d.) palaiapsniui buvo kuriama Lietuvos nepriklausomo audito sistema. Straipsnyje išskiriami ir aptariami šie audito sistemos kūrimo ir plėtros etapai:

- Lietuvos audito sistemos kūrimas visuomenininkų jėgomis (1990-1994);
- Lietuvos audito sistemos kūrimas Vyriausybės ir profesinių apskaitos ir audito organizacijų pastangomis (1995-1998);
- Lietuvos audito sistemos kūrimas, konsultuojant Europos Sąjungos ekspertams ir studijuojant užsienio šalių patirtį (1999-2004);
- Lietuvos audito sistemos integracija į Europos audito sistemą (2005-2010);
- Lietuvos audito sistema Europos Sąjungos audito sistemos erdvėje (2011-2016).

Nors dabar Lietuvos audito sistema jau sukurta ir integruota į Europos Sąjungos audito sistemą, tačiau dar yra nemažai problemų, su kuriomis susiduria Lietuvos nepriklausomi auditoriai ir jų klientai. Svarbiausios jų yra šios:

- auditorių profesinės kompetencijos,
- klientų lūkesčių tenkinimo,
- audito kokybės ir kainos,
- konkurencinės kovos, užkariaujant audito rinką,
- audito teorijos ir praktikos atstovų tarpusavio supratimo ir bendradarbiavimo ir kitos problemos.

Jas būtina analizuoti, vertinti ir spręsti.

Raktiniai žodžiai: auditas, audito raidos etapai, audito problemos, kontrolė, revizija

- *by the efforts of public figures (1990-1994);*
- *the Lithuanian audit system establishment by the efforts of the Government and the professional accounting and audit organisations (1995-1998);*
- *the Lithuanian audit system establishment with the guidance of the EU experts and by studying the experience of foreign countries (1999-2004);*
- *the integration of the Lithuanian audit system into the European audit system (2005-2010);*
- *the Lithuanian audit system inside the European audit system (2011-2016).*

Even though the Lithuanian audit system is already established and integrated into the EU audit system, there are still many issues that independent Lithuanian auditors and their clients face. The most important ones are as follows:

- *professional abilities of auditors,*
- *meeting the clients' expectations,*
- *the quality and prices of audits,*
- *competition trying to conquer audit market,*
- *the issues of mutual understanding and cooperation between the audit academics and practitioners.*

It is necessary to analyse, evaluate and solve them.

Keywords: *Audit, Stages of the Development of Audit, Audit Issues, Control, Revision*

LAISVOJI PROFESIJA KAIP INDIVIDUALIOS SAVARANKIŠKOS VEIKLOS FORMA: TEORINIS ASPEKTAS

LIBERAL PROFESSION AS AN INDIVIDUAL INDEPENDENT ACTIVITY FORM: THEORETICAL ASPECT

Regina PALIULYTĖ, doc. dr.
Aušrytė RASTENIENĖ, doc. dr.
Vilniaus universitetas

Regina PALIULYTE, Assoc Prof Dr
Ausryte RASTENIENE, Assoc Prof Dr
Vilnius University

Santrauka

traipsnyje nagrinėjama gana nauja Lietuvoje individualios savarankiškos veiklos forma – laisvosios profesijos. Tyrimo tikslas - remiantis šiuolaikinėmis mokslo teorijomis, apibrėžti laisvųjų profesijų ekonominio aktyvumo išskirtinumą; apibūdinti laisvųjų profesijų kaip individualios savarankiškos veiklos visuomeninį reikšmingumą ir plėtrą. Analizuojant teorinius laisvųjų profesijų aspektus naudojami šie tyrimo metodai: mokslinės literatūros, atliktų tyrimų ir Lietuvos teisės aktų analizė, gautų duomenų lyginimas, apibendrinimas ir sisteminimas.

Remiantis teorinėmis išvalgomis, aptariami šios veiklos ypatumai, apibrėžiami laisvųjų profesijų išskyrimo kriterijai.

Straipsnyje daroma išvada, kad Kriterijai, atskiriantys laisvasias profesijas nuo verslo ir kitų individualios savarankiškos veiklos formų, yra: ekonominis savarankiškumas, intelektinis veiklos pobūdis, informacijos asimetrija, altruistinė nuostata, pasitikėjimo santykiai. Visuomeninį laisvųjų profesijų reikšmingumą lemia žmogiškojo kapitalo svarbos didėjimas vertės kūrimo procese. Straipsnis sudededa iš dviejų dalių. Pirmoje straipsnio dalyje aptariami laisvųjų profesijų veiklos bruožai, jų ekonominio aktyvumo išskirtinumas. Antra straipsnio dalis skirta laisvųjų profesijų kaip individualios savarankiškos veiklos visuomeninio reikšmingumo analizei.

Raktiniai žodžiai: laisvosios profesijos, intelektinės paslaugos, pasitikėjimo gėrybės, informacijos asimetrija, reguliavimas

Summary

The modernization of public sector is impossible without qualified civil servants, whose competence is gaining a crucial role in the process of public governance development in the conditions of knowledge society and knowledge-based economy. It is noted that, the preparation and implementation of human resources development measures must be treated as a priority in the common socio-economic development and the improvement of public administration concepts structure.

In this case, it is necessary to apply the strategic management methods and models to reveal the regularities of the human potential development in the conditions of social and economic progress, also it is important to offer perspective theoretical solutions for human resources modernization paying attention to the emerging needs. It is proposed to apply existing management models, integrating their advantages which can be used to improve the management of human resources in the preparation of the public sector human resources development strategy.

In the process of modernization of human resources system it is also proposed to use European human resource management model, which reflects both the flexibility of advanced organizational system requirements, as well as a modern approach to the individual.

Keywords: Public Sector, Human Resources, Public Governance, Management Models, Strategic Decisions, Modernization

POKYČIAI IR INOVACIJOS LIETUVOS SVEIKATOS APSAUGOS SISTEMOS INSTITUCIJOSE LIETUVOJE: KOMPLEKSNIO VIEŠOJO VALDYMO KONTEKSTAS

*CHANGES AND INNOVATIONS IN THE HEALTH CARE SYSTEM
INSTITUTIONS IN LITHUANIA: A CONTEXT OF THE COMPLEX
PUBLIC GOVERNANCE*

Alvydas RAIPA, prof. dr.

Kęstutis ŠTARAS, doc. dr.

Daiva ČEPURAITĖ

Mykolo Romerio universitetas

Alvydas RAIPA, Prof Dr

Kestutis STARAS, Assoc Prof

Daiva CEPURAITĖ

Mykolas Romeris University

Santrauka

Esminis straipsnio tikslas – remiantis šiuolaikiniais socialinių mokslų analizės metodais, išskirti modernaus viešojo valdymo doktrinos esmines nuostatas, kryptis ir tendencijas, ir išsiaiškinti, kaip šiuolaikiniai pokyčių ir inovacijų valdymo principai galimi taikyti Lietuvos sveikatos apsaugos sistemoje.

Naujasis viešasis valdymas kaip valdymo teorijos ir praktikos evoliucijos rezultatas šandien yra nepakankamai apibūdintas ir gali būti analizuojamas remiantis sąlyginiais argumentais ir dažniausiai tik pirmaisiais praktinio įgyvendinimo procesus atspindinčiais duomenimis. Tačiau teorinė viešojo valdymo doktrinos samprata grindžiama ne tik prielaidomis ar pavieniais analizės rezultatais, nes naujasis viešasis valdymas neatmeta ankstesnių viešojo valdymo doktrinų, t. y. išlieka tam tikras tradicinio viešojo valdymo, naujosios viešosios vadybos normatyvinių standartų ir nuostatų koegzistavimas su naujai interpretuojamomis inkrementinio pobūdžio valdymo evoliucionavimo proceso metu išryškėjusiomis valdymo praktikos determinantėmis.

Tarp naujų tarpsektorinės integracijos formų itin svarbus vaidmuo tenka viešojo sektoriaus inovacijų valdymui ir kokybiniais pokyčiams, kai atsiranda naujų valdymo tinklaveikos, mišrių struktūrinių vienetų formavimo ir veiklos galimybių. Esminiais viešojo valdymo pokyčių tikslais tampantys jungiamieji rodikliai, procesai, orientuoti į šio sektoriaus veiklos formų ir procedūrų standartizavimą, reika-

Summary

The main goal of the article is to try to distinguish the modern public management doctrine of substantive provisions, policies and trends, and to find out how modern developments and innovation management principles can be applied to the Lithuanian health care in the system on the basis of the modern social science methods of analysis.

The new public governance as a governance theory and practice of evolutionary result today is not sufficiently defined and can be analyzed on the basis of contingent considerations and mostly limited to the first practical implementation of the processes of data. However, the theoretical concept of public management doctrine is based on not only the individual assumptions or analysis, because the new public management does not rule out the previous public management doctrines, vol. y. remains certain traditional public management, new public governance normative standards and regulations to coexist with the newly interpreted incremental nature management evolve during isolated line of the governance practices.

Among the new forms of cross-sectoral integration crucial role of the public sector qualitative changes when new management networking, mixed structural units of the formation and development facilities. Essential public governance changes in the purpose of being a connective indicators, processes, oriented to the sector of activity forms and the standardization of procedures requires urgent political support, the highest governing bodies, academic bodies to participate actively joining the partnership program and project design, information tech-

lauja aktualios politinės paramos, aukščiausių valdymo institucijų, akademinų struktūrų atstovų aktyvaus įsijungimo į partnerystės programų ir projektų rengimą, informacinių technologijų galimybių išnaudojimą, vertinimo kriterijų bei kontrolės metodikų tobulinimą, siekiant įtvirtinti veiklos viešumo ir skaidrumo principus skatinančius mechanizmus.

Raktiniai žodžiai: modernus valdymas, pokyčių valdymas, pirminė asmens sveikatos priežiūra, asmens sveikatos priežiūros įstaiga, viešasis sektorius

nology, opportunities for exploitation, evaluation criteria and development of control methods in order to consolidate the activities of publicity and transparency-inducing mechanisms.

Keywords: *Modern Governance, Change Governance, Primary Health Care, Health Care Institution, Public Sector*